

ks. Jerzy Wełna SCJ
Odpowiedzialny za formację ciągłą

PROGRAM FORMACJI CIĄGŁEJ NA 2014 ROK „BRAMA ŻYCIA”

*„Chrystus jest bramą. Dla ciebie została otwarta ta brama,
kiedy Jego bok przebiła włócznia. Pamiętaj, co z niego wyszło,
i wybierz, którąś wejść”.*

św. Augustyn

Wprowadzenie

15 maja 1956 roku papież Pius XII ogłosił encyklikę *Haurietis aquas* poświęconą kultowi Najświętszego Serca Jezusowego. Jest ona najobszerniejszym dokumentem doktrynalnym o tajemnicy Serca Jezusowego i stanowi doskonałą syntezę tego kultu.

„Sądzimy bowiem, że wyjaśnienie w świetle Pisma św. i Tradycji zasadniczych elementów tego wzniosłego kultu, ułatwi chrześcijanom czerpanie «z weselem wody ze źrójów zbawienia» (Iz 12,3), to znaczy pomoże im należycie ocenić wyjątkowe znaczenie, jakie kult Serca Jezusowego posiada w liturgii Kościoła, w jego życiu zarówno zewnętrznym, jak i wewnętrznym, a także w jego działalności. Wtedy też wierni będą obficie zbierać owoce duchowe, potrzebne do zbawiennego odnowienia obyczajów, tak jak tego pragną Pasterze Chrystusowej owczarni. Dla lepszego zrozumienia siły dowodowej tekstów ze Starego i Nowego Testamentu dotyczących omawianego tu kultu, trzeba dokładnie znać racje, dla których Kościoł oddaje Sercu

Boskiego Odkupiciela cześć uwielbienia należną samemu Bogu. Wiecie bez wątpienia, Czcigodni Bracia, iż racja jest dwójaka. Pierwsza mianowicie ta, że Serce Jezusa jako najszlachetniejsza część Jego Ciała złączona została istotowo z osobą Słowa Bożego, podobnie zresztą jak pozostałe części tegoż Ciała. **Należy się więc Sercu Jezusa kult uwielbienia, którym Kościół czci samą Osobę Wcielonego Syna Bożego. Chodzi tu o sprawę wiary katolickiej, ogłoszoną uroczyście na soborach powszechnych efeskim i konstantynopolikańskim II**¹.

Tematem programu duszpasterskiego w bieżącym roku liturgicznym jest kerygmat, hasłem „Wierzę w Syna Bożego”, a symbolem – świeca. Zaproponowany program podkreśla potrzebę odnowienia i wzmocnienia duchowości chrzcielnej. Podobnie jak w roku ubiegłym podkreślana jest wiara: „Kto uwierzy i przyjmie chrzest będzie zbawiony” (Mk 16,16). Jest to więc swoista kontynuacja Roku Wiary. W szczególny sposób uwypuklony zostaje kerygmat, który w pierwszej kolejności jest przekazem o Jezusie. Kerygmat ogłasza wydarzenie, dobrą nowinę o zmartwychwstaniu Chrystusa. Jest to forma pierwszego przepowiadania Ewangelii, której ślady znajdujemy w Dziejach Apostolskich. Orędzie kerygmatyczne zmierza do tego, aby wzrastała i umacniała się nasza wiara w Jezusa Chrystusa, Syna Bożego. Wypowiadając z wiarą słowa „Jezus Chrystus”, wyznajemy, że Jezus jest Zbawicielem. Mówi On o Bogu, że jest Jego Ojcem. Stąd w Nowym Testamencie, a następnie w Kościele wiara w Jezusa Chrystusa wyraziła się w przekonaniu, że jest odwiecznym Synem Bożym, który dla nas, ludzi, i dla naszego zbawienia stał się człowiekiem. Wiara, że Jezus Chrystus jest Synem Bożym, jest konieczna, by być chrześcijaninem (Dz 8,37; 1 J 2,23).

¹ Pius XII, Encyklika „*Haurietis Aquas*” o kulcie Najświętszego Serca Jezusowego, w: *Serce Jezusa w dokumentach Kościoła. Dokumenty Magisterium Kościoła o Najświętszym Sercu Pana Jezusa od Klemensa XIII do Benedykta XVI*, red. L. Poleszak, Kraków 2006, s. 142.

W oparciu o nauczanie św. Jana – „Słowo stało się ciałem” (J 1,14) – Kościół nazywa wcieleniem fakt, że Syn Boży przyjął ludzką naturę, by w niej dokonać naszego zbawienia. „Wiara w prawdziwe wcielenie Syna Bożego jest znakiem wyróżniającym wiarę chrześcijańską: «Po tym poznajecie Ducha Bożego: każdy duch, który uznaje, że Jezus Chrystus przyszedł w ciele, jest z Boga» (1 J 4,2). Takie jest od samego początku radosne przekonanie Kościoła, gdy sławi «wielką tajemnicę pobożności» – Chrystusa, który «objawił się w ciele» (1 Tm 3,16)”².

Jezus Chrystus ma dwie natury: Boską i ludzką, nie pomieszane, ale zjednoczone w jednej Osobie Syna Bożego. Chrystus, będąc prawdziwym Bogiem i prawdziwym człowiekiem, ma ludzki rozum i wolę, doskonale zgodne oraz podporządkowane Jego Boskiemu rozumowi i woli, które posiada wspólnie z Ojcem i Duchem Świętym. „Jezus w czasie swego ziemskiego życia, swojej agonii i swojej męki poznał i umiłował nas wszystkich i każdego z osobna oraz wydał się za każdego z nas: «Syn Boży... umiłował mnie i samego siebie wydał za mnie» (Ga 2,20). Umiłował nas wszystkich ludzkim sercem. **Z tego powodu Najświętsze Serce Jezusa, przebite za nasze grzechy i dla naszego zbawienia, «jest uważane za znak i wyjątkowy symbol tej miłości, którą Boski odkupiciel miłuje nieustannie Wiecznego Ojca i wszystkich ludzi bez wyjątku»**”³.

Tegoroczny program duszpasterski stanowi pierwszy etap czteroletniego programu Kościoła w Polsce pod hasłem: „Przez Chrystusa, z Chrystusem i w Chrystusie. Przez wiarę i chrzest do świadectwa”. Głównym celem tego programu jest przygotowanie wiernych na 1050. rocznicę chrztu Polski, która wypada w 2016 roku. Wiele sugestii i propozycji zawartych w tym programie może być wykorzystanych także w formacji zakonnej. W sakramencie chrztu zostaliśmy poświęceni i namaszczeni Jego Duchem. Dzięki uświęcającemu, chrzcielnemu

² KKK 463.

³ KKK 478.

namaszczeniu Ojciec pozwala nam uczestniczyć w konsekracji Chrystusa, posyłając nam swego Ducha, który napęlnia nas swoją mocą. Namaszczenie chrzcielne, które zanurza nas w Bożej świętości, jest naszą podstawową konsekracją.

Konsekracja zakonna stanowi rozwinięcie i dopełnienie konsekracji chrzcielnej. Jest ona ostatecznym potwierdzeniem szczególnego powołania do życia uświęconego, zgodnie ze słubami zakonnymi. Ta zakonna konsekracja zostaje już uprzednio zapowiedziana w wymogach chrzcielnych poprzez osobiste zaproszenie do naśladowania Chrystusa aż do końca, w darze radykalnym, absolutnym, niepodzielnym.

W ubiegłym roku program formacji ciągłej odsyłał nas do *Konstytucji SCJ* i doświadczenia wiary o. Dehona⁴. W bieżącym roku proponuje teksty z *Dyrektorium duchowego*: „«Błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli» (J 20,29). Oto słowa Pana Jezusa do św. Tomasza Apostoła. Panu Jezusowi podoba się wiara żywa, czysta i bez domieszek, która nie szuka pociechy, lecz potrafi działać zarówno w chwilach oschłości, jak i duchowej radości. Wiara czysta jest prawdziwą, całopalną ofiarą serca. (...) Nie lękajmy się niczego nawet wtedy, kiedy nie jesteśmy w stanie zrozumieć zamiarów Boga. On często zażąda ofiary z Moria, ofiary, która będzie się zdawała niszczyć Jego obietnice. Nasza pokorna uległość będzie nagrodzona przez nadmiar łask Bożych”⁵.

Wiara jest uczestnictwem w życiu Boga, przyłgnięciem do Niego jako jedyne go Pana, a także oparciem się wyłącznie na Nim. Oparcie się na Chrystusie i całkowite powierzenie się Jemu wyraża całą ufność wobec Niego. Pan Jezus oczekuje od nas takiej postawy zaufania, powierzenia się Jemu i szukania Jego woli. Zdanie się na Chrystusa jest najwyższą formą zawierzenia. Była ona charakterystyczną cechą „doświadczenia wiary”

⁴ Por. *Konstytucje SCJ*, 2, 4, 5, 9.

⁵ *Dyrektorium duchowe Księży Najświętszego Serca Jezusowego*, 156.

o. Dehona: „Zachowujmy ufność nawet w doświadczeniach. Pan Jezus nieraz wydaje się pogrążony we śnie i pozwala, by zerwała się bura, lecz czuwa On zawsze i w odpowiedniej chwili przychodzi z pomocą.

Dopuszcza On doświadczenia, ponieważ są pożyteczne, a nawet konieczne dla naszego oczyszczenia i uświęcenia oraz postępu dzieł przez nas prowadzonych. Obróci je jednak ku naszemu pożytkowi. W nim więc pokładajmy naszą ufność.

In te, Cor Jesu, speravi, non confundar in aeternum – O Serce Jezusa, Tobie zaufałem i nie doznam zawodu”⁶.

Kanonizacja Jana Pawła II i Jana XXIII

27 kwietnia 2014 roku odbędzie się w Rzymie kanonizacja bł. Jana Pawła II i bł. Jana XXIII. Kanonizacja jest dla nas zaproszeniem, aby wpatrywać się w ich życie i uczyć się od nich, jak naśladować Chrystusa i być z Nim zjednoczonym. Obydwaj byli wielkimi czcicielami Najświętszego Serca Jezusowego i propagatorami Jego kultu.

„Papież Jan Paweł II powiedział o Boskim Sercu Jezusa więcej niż wszyscy jego poprzednicy, ale bardziej na sposób homiletyczny niż w formie wykładu teologicznego. Poglębia on i koryguje refleksje fachowych teologów. Odwołuje się także do psychologii, antropologii i nowej egzegezy. Wypowiada bardzo głębokie refleksje teologiczne – co więcej, duchowa teologia Serca Jezusowego staje się w jego ujęciu horyzontem i fundamentem działania w doczesności przy budowaniu «cywilizacji miłości», która wypływa z Serca Jezusowego (...). Nie jest więc łatwo przedstawić całościowo refleksję Jana Pawła II o Sercu Jezusa. Można jednak uważać za myśl przewodnią rozważania: o relacji między sprawiedliwością a miłosierdziem w encyklikach *Redemptor hominis* i *Dives in misericordia*, o ludzkim cierpieniu i Boskim «współczuciu» w *Salvifici doloris* i w *Dominum*

⁶ Tamże, 158.

et vivificantem, o wynagrodzeniu utożsamianym z budowaniem «cywilizacji miłości», o oddziaływaniu Ducha Uświęciciela na Serce Jezusa w Jego relacji z Ojcem i wreszcie o wzajemnych relacjach między sercem człowieka a ludzkim Sercem Słowa Bożego⁷.

Błogosławiony Jan XXIII nie ogłosił żadnego dokumentu dotyczącego teologii i kultu Najświętszego Serca Jezusowego. Od wczesnej młodości sam praktykował i rozszerzał to nabożeństwo. Najwymowniejszym świadectwem takiej postawy jest jego *Dziennik duszy*: „Bóg, chroniąc mnie od grzechu i nie dopuszczając, bym się od Niego oddalił, posłużył się nabożeństwem do Najświętszego Sakramentu i Serca Jezusowego. To nabożeństwo pozostanie na zawsze najskuteczniejszym czynnikiem mego postępu duchowego. Będę nad tym pracował, by pełna oddania miłość do Serca Jezusa Eucharystycznego ożywiała mnie całego: moje myśli, słowa, czyny, i przenikała całą moją działalność. (...) Muszę żyć jedynie dla Najświętszego Serca Jezusa”⁸; „Dla osiągnięcia dobrych rezultatów w mej pracy apostołskiej nie będę stosował żadnej innej metody pedagogicznej, prócz szkoły Boskiego Serca Jezusa: «Uczcie się ode mnie, żem jest cichy i pokornego serca» (Mt 11,29). Już wiem z doświadczenia, że ta metoda jest niezawodna i zapewnia prawdziwe powodzenie”⁹; „Bardzo mi się podoba to określenie, jakiego użył św. Augustyn, nazywając Serce Jezusowe «bramą życia»! Może się wydawać, że w rozwoju nabożeństwa do Serca Jezusowego w tych ostatnich latach dochodzi się już czasem do przesady. Lecz jeśli Serce Jezusa jest naprawdę bramą, nie można tu mówić o przesadzie. Trzeba tedy przejść za wszelką cenę, wchodząc i wychodząc. A ja chcę tedy przejść”¹⁰.

⁷ P. de Meester, *Odkryjmy na nowo Najświętsze Serce Jezusa*, Częstochowa 2002, s. 61.

⁸ Jan XXIII, *Dziennik duszy*, Kraków 1967, s. 128.

⁹ Tamże, s. 219.

¹⁰ Tamże, s. 235.

Nowa ewangelizacja

Nowa ewangelizacja to odnowiony sposób głoszenia Ewangelii. W encyklice *Veritatis splendor* Jan Paweł II wyjaśnia, że jest to głoszenie Ewangelii zawsze nowej i zawsze niosącej nowość. Winna być prowadzona z nową gorliwością, nowymi metodami i z zastosowaniem nowych środków wyrazu, aby dać przekonującą i trafną odpowiedź oraz umocnić wiarę katolicką w jej podstawowych prawdach.

Prawdziwa ewangelizacja jest głoszeniem osobistego doświadczenia słowa Bożego, które jest w stanie przemienić serce człowieka i przyczynić się do przemiany świata. Ewangelizacja ma być nowa w zapale i gorliwości. Źródłem tego zapалу jest przede wszystkim Duch Święty, który hojnie obdarza swoimi darami oraz budzi entuzjazm i żarliwość w przepowiadaniu Dobrej Nowiny. Udziela również charyzmatów w celu ubogacenia Kościoła i pomnażania dobra wspólnego. Przyczyniają się one również do ożywiania życia Kościoła.

Wśród licznych charyzmatów szczególne miejsce zajmuje życie konsekrowane. Wyznacza ono szczególne powołanie i misję w Kościele, który oczekuje od osób konsekrowanych włączenia się w dzieło nowej ewangelizacji. To szczególne oczekiwanie potwierdza *Instrumentum laboris*, przygotowane na synod biskupów zwołany w 2012 roku: „Jako o darze, który trzeba przyjąć z wdzięcznością, odpowiedzi wspominają o życiu konsekrowanym. Uznaje się znaczenie, ze względu na przekaz wiary i głoszenie Ewangelii, wielkich zakonów i tak wielu form życia konsekrowanego, w szczególności zakonów żebraczych, instytutów apostoelskich i instytutów świeckich, z ich profetycznymi i ewangelizacyjnymi charyzmatami, również w trudnych dla nich chwilach i kiedy dokonują rewizji własnego stylu życia. Ta ich obecność, choć ukryta, jest postrzegana jednak oczami wiary jako źródło wielu owoców duchowych, z korzyścią dla misyjnego zadania Kościoła, które musi on wypełniać również dzisiaj. Wiele Kościołów lokalnych uznaje znaczenie tego

profetycznego świadectwa Ewangelii, źródła tak wielu energii dla życia wiarą wspólnot chrześcijańskich i tak wielu ochrzczonych. W wielu odpowiedziach wyraża się życzenie, aby życie konsekrowane wносиło istotny wkład w nową ewangelizację, w szczególności na polu edukacji, służby zdrowia, pracy duszpasterskiej, przede wszystkim względem ubogich i osób najbardziej potrzebujących pomocy duchowej i materialnej.

W tym kontekście uznano również cenne wsparcie, jakie nowa ewangelizacja otrzymuje od życia kontemplacyjnego, zwłaszcza w klasztorach. Relacja między monastycyzmem, kontemplacją i ewangelizacją jest, jak pokazuje historia, bardzo silna i przynosi owoce. Doświadczenie to jest sercem życia Kościoła, podtrzymuje przy życiu to, co jest istotą Ewangelii, prymat wiary, sprawowanie liturgii, nadając znaczenie milczeniu oraz każdej innej działalności dla Bożej chwały¹¹.

„Duch Święty ubogaca cały Kościół, który ewangelizuje również przez różne charyzmaty. Są one darem dla odnawiania i budowania Kościoła. Nie są one zamkniętą w sobie spuścizną, powierzona jakiejś grupie, aby jej strzegła. Chodzi raczej o dary Ducha zintegrowane w ciele Kościoła, skierowane ku centrum, którym jest Chrystus, skąd rozchodzą się jako bodziec dla ewangelizacji. Jasnym znakiem autentyczności jakiegoś charyzmatu jest jego eklezjalność, jego zdolność do harmonijnego zintegrowania się w życiu świętego Ludu Bożego dla dobra wszystkich. Autentyczna nowość wzbudzana przez Ducha nie potrzebuje rzucać cienia na inne duchowości i dary, aby potwierdzić samą siebie. Im bardziej jakiś charyzmat skieruje spojrzenie ku istocie Ewangelii, tym bardziej jego realizacja będzie eklezjalna. Charyzmat ujawnia się autentycznie i tajemniczo jako owocny w komunii, nawet jeśli wymaga to trudu. Jeśli Kościół żyje tym wyzwaniem, może być wzorem dla pokoju w świecie”¹².

¹¹ Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej. „Instrumentum laboris”, 114.

¹² Franciszek, Adhortacja apostolska *Evangelii gaudium*, 130.

W świetle tych wskazań naszą powinnością jest ciągła refleksja nad sercańskim charyzmatem, aby jak najpełniej odpowiedzieć na potrzeby nowej ewangelizacji. Kościół oczekuje od nas, że wniesiemy w dzieło nowej ewangelizacji nasz oryginalny wkład. Jednym z głównych zadań nowej ewangelizacji jest ukazanie Boga w Jego relacji do człowieka. Święty Jan Apostoł dobitnie ukazuje postawę Boga względem człowieka: „W tym objawiła się miłość Boga ku nam, że zesłał Syna swego Jednorodzonego na świat, abyśmy życie mieli dzięki Niemu. (...) On sam nas umiłował i posłał Syna swojego jako ofiarę przebłagalną za nasze grzechy” (1 J 4,9-10). Te słowa wskazują na podstawową prawdę o miłości Boga do ludzi: człowiek jest kochany przez Boga. Z racji naszego charyzmatu jesteśmy powołani, aby tę prawdę niezmiennie głosić, wskazując na Serce Jezusa, ponieważ to Serce jest najlepszym objawieniem kochającego nas Boga. Ojciec Dehon założył nasze zgromadzenie jako dzieło wynagradzające i szerzące kult Serca Jezusowego. I to jest szczególnym wyznacznikiem naszego życia duchowego, wspólnotowego i posługi duszpasterskiej. „Zakładając Zgromadzenie *Oblatów*, Księża Najświętszego Serca Jezusowego, Ojciec Dehon chciał, aby jego członkowie w sposób wyraźny łączyli swe życie zakonne z obłąką wynagradzającą, którą Chrystus złożył Ojcu za ludzi. Na tym właśnie polega jego specyficzna i pierwotna idea i charakter własny instytutu, czyli posługa Kościołowi, do której został powołany”¹³.

¹³ *Konstytucje SCJ*, 6.